

6102 SAYILI KANUNA GÖRE ANONİM ŞİRKETLERDE SONA ERME

Yrd. Doç. Dr. Serhan DİNÇ

ÖZET

Çalışmanın amacı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan anonim şirketlerde sona erme durumu ve sona erme türlerinin incelenmesidir. Öncelikle fesih ve infisah kavramları incelenmiştir. Daha sonra sona erme kavramı, sürenin sona ermesi, işletme konusunun elde edilmesi, işletme konusunun elde edilmesinin imkânsız hâle gelmesi, esas sözleşmede öngörül-müş sebebin gerçekleşmesi, genel kurul kararı ile sona erme, iflâs durumuyla sona erme, kanun tarafından öngörülen durumlar ile sona erme, organlardan birinin eksikliği sebebiyle sona erme, haklı sebep ve haklı sebeple fesih durumuyla sona erme, birleşme ile sona erme, şirketin tâbiyetinin değişmesi ve merkezin yurt dışına çıkması sebebiyle sona erme durumları incelenmiştir. Bu kapsamda hangi durumların haklı sebep olabileceği, işletme konusu ve maksat kavramı, Türk ve İsviçre hukukunda haklı sebeplere örnekler, zorunlu organ kavramı, organ kavramının geniş mi yoksa dar mı anlaşılacağı durumları da ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Ortaklıklar, İnfisah, Fesih, Sona Erme Sebepleri.

TERMINATION OF JOINT STOCK COMPANIES ACCORDING TO TURKISH COMMERCIAL CODE NUMBERED 6102

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the expiration of joint-stock companies included in the Commercial Code numbered 6102. In this study, causes and types of expiration were examined. First, annulment and dissolution concepts were investigated. Later, expiration concept, the end of the period, the acquisition of business topics, business issues come it impossible to obtain in the realization of the reasons provided for in the articles of association, expiration with the general assembly decision, the end with the bankruptcy cases of termination with the cases provided by law, the organ the lack of one of the expiration, termination by reason of termination justified cases, the expiration status of the merger, case of changing the center of company and case of changing the nationality of company were examined. In this context, which situations may be justified reason, the concepts of intent and business matter, the examples of justified reasons in Turkish and Swiss Law, mandatory body concept, whether the meanin of body will be understood as wide or narrow are also handled.

Keywords: Joint Stock Companies, Dissolution, Termination, Expiration Causes.

GİRİŞ

Bir anonim şirketin sona ermesi, şirketin varlığının ortadan kalkması bakımından ilk aşamadır. Sona erme niteliği gereği, kuruluşun karşı yönüdür. Bütün ortaklar ve de şirket tüzel kişiliği bu şekilde sona ermeden etkilenirler¹. İnfisah ve fesih bütün tüzel kişiler için geçerli olan genel sona erme sebepleridir². Anonim şirketin sona ermesi durumu fesih ya da infisah durumuyla gerçekleşir. Sona erme sebepleri genel sebepler ve özel sebepler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İnfisahın olabilmesi için kanunda ve/veya esas sözleşmede öngörülen nedenlerden birinin gerçekleşmesi gerekir. İnfisahta anonim şirketin kararına gerek bulunmamaktadır. İnfisahta ihbarda bulunmaya da gerek yoktur³. İnfisah ileriye doğru hüküm doğurur. Mahkeme kararı ile yeni bir durum yaratılmaz, var olan saptanır⁴. Tereddüt durumunda açılacak tespit davası ile infisah nedeni olarak sayılan olayın meydana geldiği tarihte şirketin infisah ettiği belirlenebilir. İnfisahın varlığı bir def'i olarak ileri sürülebilir⁵. Fesih kararı, esas sözleşmeden kaynaklanan sebepler ve iflâs sona ermenin genel sebepleri iken⁶; organ eksikliği ve haklı sebeplerle fesih sona ermenin özel sebeplerini oluşturmaktadır⁷. Feshin olabilmesi için bir kişinin, azınlığın, çoğunluğun, bir makamın, mahkemenin fesih yetkisi olmalıdır. Fesih gerçekleştiği anda ileriye doğru hüküm doğurur. Sona erme sebepleri kanunda ve esas sözleşmede gösterilir⁸. Fesih şirketin dağıtılmasıdır⁹. Bir anonim şirketin fesih kararı almaksızın faaliyetini azaltması, aktiflerini zamana yayarak satması, alacaklarını tahsil etmesi ve borçlarını ödemesi teknik anlamda bir tasfiye değildir¹⁰.

- 1 Şener, Oruç Hami (2015) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, İkinci Baskı, İzmir, Seçkin Yayıncılık, s.812.
- 2 Kayar, İsmail (2015) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, Üçüncü Baskı, Kayseri, s. 482.
- 3 Bilgili, Fatih, Demirkapı, Ertan (2013) Şirketler Hukuku, Bursa, Dora Yayıncılık, s. 656; Arslan, İbrahim (2010) Şirketler Hukuku Bilgisi, Konya, Mimoza Yayıncılık, s. 321.
- 4 Poroy, Reha., Tekinalp, Ünal, Çamoğlu, Ersin (2010) Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Onikinci Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık, s. 1546.
- 5 Tekinalp, Ünal (2015) Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 223.
- 6 Hoffmann-Becking, Michael (2000) Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts Band: 4 Aktiengesellschaft, München, Verlag C. H. Beck, s. 695.
- 7 Karahan, Sami (Editör) (2015) Şirketler Hukuku, İkinci Baskı, İstanbul, Mimoza Yayıncılık, 996; Forstmoser, Peter, Hayoz, Arthur Mayoz (1976) Einführung in das Schweizerische Aktienrecht, Zürich, Verlag Stampfli, s. 272.
- 8 Pulaşlı, Hasan (2015) Şirketler Hukuku Şerhi, İkinci Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 1930; Poroy & Tekinalp & Çamoğlu, s. 1553.
- 9 Bilgili & Demirkapı, s. 656.
- 10 Tekinalp, s. 224.

Şirketin sona ermesiyle kişilik derhal son bulmaz¹¹. Çünkü şirketin keşilmesi gereken birçok ilişkisi vardır. Şirketin yarım kalmış işlemlerine devam etmesi, borçlarını ödemesi, alacaklarını tahsil etmesi gerekir. Bu işlemlerden ötürü belki davacı veya davalı olarak mahkemeye bile çıkması gerekecektir. Mevcudunu paraya çevirmesi için bir takım sözleşmeler yapacaktır. İşte bütün bu işlemlerin icrası anında şirketi mevcut saymak pratik bakımdan çok önemlidir¹². Anonim ortaklıkta tasfiye, ortaklığın mal varlığının paraya çevrilmesi, alacakların tahsil edilmesi, borçların ödenmesi sonucunda elde kalan net malvarlığının tasfiye payı hükümleri uyarınca pay sahiplerine dağıtılması ve ticaret unvanının sicilden silinmesini içeren bir dizi işlemi içerir¹³. Sona erme ile tasfiyeye girme arasında başka bir aşama yoktur¹⁴. Tasfiyeye girilmiş olmasına rağmen pay sahipleri, bilgi alma, inceleme, denetleme, sorumluluk, iptal, bütanin tespiti davalarını açma ve oy haklarını korurlar¹⁵. Yine örneğin inşaat ve taahhüt işleriyle uğraşan bir anonim şirket feshedildiği anda inşaatı yeni başlamış veya yarısı bitmiş inşaatları varsa, bunları tamamlayıp satmak, yarı bitmiş durumundan daha uygun ve ortaklık için daha yararlı olduğu kuşkusuzdur. Ancak, ortaklık inşaat için yeni bir ihaleye giremez, arsa veya yeni iş makineleri alamaz¹⁶. Anonim şirket genel kurulu tasfiye amacı ile sınırlı olmak kaydıyla toplantılar yapıp gereken kararları alabilir¹⁷. Anonim şirketlerde sona erme, tasfiyeli (*Auflösung mit Liquidation*) veya tasfiyesiz (*Auflösung ohne Liquidation*) olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleşebilir. Tasfiyesiz sona ermede tüzel kişilik kendiliğinden sona ermektedir. Bu sona erme şekli kendisini, anonim şirketin ticaret sicilinden terkin edilmesi şeklinde göstermektedir. Örneğin birleşme, devralma, bölünme, tür değiştirme, devletleştirme ve şirket merkezinin yurt dışına taşınmasında tüzel kişilik tasfiyesiz olarak sona ermektedir. Buna karşılık tasfiyeli sona ermede tüzel kişilik, bir tasfiye süreci sonunda ortadan kalkmaktadır¹⁸. Bu durumda şirketin ticaret unvanının başına “*Tasfiye hâlinde*” ifadesi eklenir. Sona erme, iflâstan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse yönetim kurulunca ticaret siciline tescil ve ilân ettirilir (6102 sayılı TTK. md. 532). Bu durum bildiricidir¹⁹.

11 Tekinalp, s.223.

12 Hirsch, Ernest (1940) *Ticaret Hukuku Dersleri, Cilt 2: Ticaret Şirket ve Teşekkülleri*, İstanbul, Arkadaş Basımevi, s.105.

13 Pulaşlı (2015), s.1970.

14 Tekinalp, s.224.

15 Tekinalp, s.224.

16 Pulaşlı, Hasan (2016) *Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Dördüncü Baskı*, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 511.

17 Başbuğoğlu, Tarık (1988) *Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu Açıklamalar İhtihatlar*, Birinci Baskı, Ankara, Özkan Matbaacılık, s. 655.

18 Karahan, s. 764; Böckli, Peter (2004) *Schweizer Aktienrecht*, 3. Auflage, Zürich, Schulthess Verlag, s. 1995; Forstmoser & Hayoz, (1976), s. 273.

19 Hoffmann-Becking, s. 697; Böckli, s. 1992; ayrıca bkz. Forstmoser/Hayoz, (1976), s. 272.

I. ANONİM ŞİRKETLERDE İNFİSAH SEBEPLERİ

A. SÜRENİN SONA ERMESİNE RAĞMEN İŞLERE FİLEN DEVAM EDİLMEMESİ DURUMU

Anonim şirket sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli duruma gelmemişse²⁰, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle sona erer²¹. Süre bitiminde işlere devam edilmemesi durumunda da anonim şirket sona ermiş olur. Bu durumda her pay sahibi, şirketin sona erdiğinin tespiti hususunda bir tespit davası açma hakkı vardır²². Şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi sürenin sona ermesine rağmen anonim şirketin fiilen faaliyetine devam etmediğini, atayacağı bilirkişi vasıtasıyla tespit eder. Mahkeme sonuçta anonim şirketin sona erdiğinin tespitine karar verir. Süre yıl ile veya belli bir takvim tarihi ile tayin olunabilir²³.

Pulaşlı'ya göre öngörülen sürenin bitmesine rağmen şirket fiilen iş ve işlemlerine devam etmiş ve ediyorsa, şirketin esas sözleşmesinin fiili duruma uyarlanmasına ilişkin bir genel kurul kararıyla esas sözleşme değişikliği yapılmasına gerek kalmaksızın, şirket belirsiz süreli duruma gelir ve söz konusu esas sözleşme hükmü de kendiliğinden fiili duruma uyarlanmış olur. 6102 sayılı Kanun md. 529/ f. 1-a bendi işlere devam ile şirket esas sözleşmesindeki süre maddesinin kendiliğinden değiştiği kabul olunarak esas sözleşme değişikliğine gerek görülmemiştir²⁴.

Öğretiyle²⁵ Yargıtay kararlarında en çok tartışılan konulardan biri de

-
- 20 Bu sürenin bitmesine rağmen şirket faaliyetlerine fiilen devam ediyorsa şirket kendiliğinden sona ermez. Aksine bu şirket artık süresiz duruma gelir (Karahan, s. 765).
- 21 Hirsch, s. 105; Bürgi, Wolphardt (1957) Das Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft b/2: Art: 698-738, Zürich, Schulthess & Co. AG., s. 826; Pulaşlı, (2016), s. 513.
- 22 Y. 11. HD. 1. 3. 1985 T., E. 1278/K. 11669 [Pulaşlı, (2015), s. 1931].
- 23 Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1547.
- 24 Pulaşlı, (2015) s. 1931; Doğanay'a göre ise belirli sürenin dolmasına rağmen şirket faaliyetinin devam etmesi, sürenin uzatılması veya şirketin belirsiz süreli bir şirket durumuna dönüştüğü sunucunu doğurmaz [Doğanay, İ. (2004) Türk Ticaret Kanunu Şerhi, (Dördüncü Baskı).İstanbul, s. 1273].
- 25 Öğretideki tartışmalar için bkz. Ünal, Şeref (1984) "Ana sözleşmelerindeki Süreleri Biten ve Sürelerini Uzatmamış Olan Anonim Şirketlerin Hukuki Durumu", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu I, Ankara, s. 75 vd.; Türk, Hikmet Sami (1986) "Süreleri Sona Eren Anonim Ortaklıklara İlişkin Danıştay ve Yargıtay Kararları", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu III, Ankara, s. 113 vd.; Ansay, Tuğrul (1986) "İnfisah Eden Bir Anonim Şirket Ana Sözleşmesinin Değiştirilebilmesi Sorunu", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu III, Ankara, s. 184 vd.; Okçuoğlu, Yavuz (1986) "Ana-sözleşmesinde Belirtilen Sürenin Bitmesine Rağmen Faaliyetine Devam Eden Anonim Şirketin Hukuki Durumu", Prof. Dr. Ernst Hirsch'in Hatırasına Armağan, Ankara, s. 239 vd.

süresi sona eren anonim şirketlerin, işlere fiilen devam etmeleri durumunda, adi şirketlerde olduğu gibi, süresiz hale gelip gelmeyecekleriydi. Yargıtay, uzun süre bu soruya olumsuz cevap vermiş ve süresi sona eren bir anonim şirketin işlere fiilen devam etmesi ile süresiz hale gelmeyeceğini; aksine şirketin tasfiye haline gireceğini ve ehliyetinin tasfiye gayesi ile sınırlanacağını hükme bağlamıştı²⁶. Ancak 1987 tarihli bir Hukuk Genel Kurul Kararı ile bu içtihattan dönülmüş ve işlere fiilen devam eden şirketlerin süresiz hale gelecekleri kabul edilmiştir²⁷. 529'uncu madde ile getirilen düzenleme Hukuk Genel Kurulu kararıyla kabul edilen çözümden farklıdır. Hukuk Genel Kurulu kararında, şirketin süresiz hale gelmesinden sonra esas sözleşme değişikliği yapılarak, sözleşmenin fiili duruma uyarlanması gereği belirtiliyordu. Ancak, bazen şirketteki azlık, sahip oldukları hakları kötüye kullanarak²⁸, sözleşme değişikliğine olumlu yaklaşımlarının karşılığında belirli haklar veya para gibi haksız kazançlar talep edebiliyor, bunu da şantaj aracı olarak kullanabiliyor ve Hukuk Genel Kurulu'nun kararında öngörülen esas sözleşme değişikliği yapılamıyordu. 529'uncu maddede ise işlere devam ile şirket esas sözleşmesindeki süre maddesinin kendiliğinden değiştiği kabul olunarak, esas sözleşme değişikliğine gerek görülmemiş olup²⁹ Yargıtay'ın çözümünün daha ileri bir aşamaya taşındığı söylenebilir³⁰. Ayrıca, bu sayede şirketin vergi yükümlüsü olarak milli ekonomiye katkısını kesintisiz sürdürmelerine de olanak sağlanmış olmaktadır³¹.

26 HGK. 05.06.1985 T., E. 1983/11-218/K.561 [Pulaşlı, (2015), s. 1932].

27 HGK. 25.02.1987 T., E.1986/11-211/ K. 120 [Pulaşlı, (2015), s. 1932]; Bahtiyar'a göre de süre bitimine rağmen faaliyetlere devam edilmesi, ortaklık süresinin belirsiz süreye dönüştürülmüş sayılmasına neden olacaktır. Ortaklığın devam etmesi ortaklık, ortaklar, çalışanlar ve üçüncü kişiler yanında ülke ekonomisine de yararlı olacaktır [Bahtiyar, M. (2015). Ortaklıklar Hukuku. İstanbul: Beta Yayıncılık, s. 370]. Biz de bu noktada yazara katılmaktayız; Tekinalp'e göre anonim şirket faaliyetine devam etmiş, fakat esas sözleşmenin süre hükmünün yeni bir süre sağlayacak ya da sınırsız süreyi ifade edecek tarzda değiştirilmesi reddedilmiş ve genel kurulda bu red kararı kabul edilmişse bu karar bir fesih kararı olarak nitelendirilmelidir. Gerekli nisaba ulaşılmadığı takdirde, her pay sahibine fesih davası açmak hakkı verilmelidir. Dava üzerine mahkeme gerekli kararı alıp esas sözleşme değişikliği yapması için anonim şirkete süre tanımalı ve gerekli kararı, bu süre içinde alıp esas sözleşmesini gereği gibi değiştirmesini anonim şirketten istemeli, aksi durumda fesih karara bağlanmalıdır (Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1547).

28 Hukuk Genel Kurulu kararındaki gereklilik anonim şirketi muhalif azınlığın baskısı altına koymaktaydı (Tekinalp, s. 225).

29 Bkz. 529'uncu madde gerekçesi; Tekinalp, s. 225; Bilge, Mehmet Emin (2012) "Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi", EÜHFD., C. XVI, S. 3-4, s.263.

30 Kervankıran, E. (2015) Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, Birinci Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, s. 30.

31 Pulaşlı (2016), s. 515.

B. İŞLETME KONUSUNUN ELDE EDİLMESİ VEYA ELDE EDİLMESİNİN İMKÂNSIZ HALE GELMESİ

Maksat ya da amaç, genel olarak elde edilmek istenilen gayeyi ifade eder; yani amaç şirketlerde kazanç elde etmek ve paylaşmaktır; konu ise bu gayeye varmak için icra edilecek faaliyetlerdir³². 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu sona ermenin merkez sebebi olarak maksat kavramını değil işletme konusu kavramını kabul etmiştir³³.

Anonim şirketler kanunen yasak olmayan her türlü iktisadi maksat ve konu için kurulabilir. Şirketin işletme konusu da esas sözleşmede belirtilmelidir. Anonim şirkette maksat ve konu kavramları ile kazanç sağlamak gayesinin gerçekleşmesine yönelik iktisadi faaliyetlerin türü ve mahiyeti kastedilir. Anonim şirketlerde amaç ekonomiktir. Bu sebeple amaç kazanç sağlamaya ve paylaşmaya yöneliktir. Amaç veya maksat ortaklığın faaliyet alanını, konu ise somut işletme konusunu ifade eder. Bir örnekle açıklamak gerekirse; “*basım, yayım ve dağıtım*” amaç, herhangi bir derginin basımı ise konuyu oluşturur³⁴. Yine örneğin sanayi, ticaret ve taşıma işleri genel faaliyet türlerini, buna karşın, seramik imalatı, ithali ve ihracatı ile şehirlerarası otobüs işletmeciliği de somut işletme konularını gösterir³⁵. Ticaret, sanayi, taşıma işleri gibi genel faaliyet türlerini ifade eden terimler amaç hükmünü tespite yarayabilirse de, konu hükmü, esas sözleşmede, genel faaliyet türünün manifatura ticareti, sabun imali, hava veya otobüs seferleri gibi somut dallarını, yani işletme konusunu, uygulamada belirtilen deyimlerle tayin etmelidir³⁶. Ortaklık amacı ortaklığın işletme konusundan farklıdır. İşletme konusunun elde edilmesi, ortaklığın aktif ve üretken yapısının sona ermesi ve etkinliğinin tamamlanmasıdır. Ortaklık sözleşmesine göre, ortaklığın işletme konusu belirli bir taşınmazın veya bir buluşun devri veya iktisabıysa, onun devri veya iktisabıyla işletme konusuna ulaşılmış olur. Artık bu andan sonra ortaklardan anonim ortaklığı devam ettirmeleri beklenemez³⁷. İşletme konusunun elde edilmesinin imkânsız duruma gelmesi ise hukuki anlamda olabileceği gibi fiili anlamda da olabilir. Hukuki anlamda imkânsızlık işletme konusuna giren konuların bir hukuki düzenleme

32 Bkz. 529’uncu madde gerekçesi.

33 Tekinalp, s. 225.

34 Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1548.

35 Pulaşlı, Hasan (2005) Şirketler Hukuku Temel Esaslar, Üçüncü Baskı, Adana, Karahan Yayınevi, s. 543.

36 Arslanlı, Halil (1961) Anonim Şirketler, Birinci Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, s. 170.

37 Şener, s. 624.

ile kaldırılması veya yasaklanması halinde söz konusu olur. Fiili imkânsızlık ise şirket konusuna giren bütün konuların elde edilmesi olanağının ortadan kalkması durumunda olur. Ortaklık, esas sözleşme değişikliği yaparak başka bir işletme konusu seçerse sona erme durumundan kurtulur³⁸.

Anonim şirketin amacını yerine getirmek için hiçbir faaliyeti olmadığı ileri sürülerek açılan davada; bilirkişiler aracılığıyla inceleme yaptırılarak, amacın gerçekleşmesi yönünde ne gibi faaliyetler yapıldığı, anasözleşme, bilanço kâr ve zarar tabloları ile sicil dosyası getirtilerek değerlendirilme yapılması gerekir³⁹.

Gerek amaçta gerek konuda imkânsızlık hukuki ve fiili olabilir⁴⁰. Her iki durumda imkânsızlık devamlı ve objektif olmalıdır⁴¹. Kazanç sağlamak gayesi ile kurulan bir ticaret şirketinde uzun süre kazanç sağlanamaması ve kazanç ihtimalinin kayıp olması da *Arslanlı*'ya göre amaç ve konuda bir tür imkânsızlığı doğurur⁴². Anonim şirket bazı durumlarda kendi işletme konusunun elde edilmesini kendisi olanaksız duruma getirebilir⁴³. Örneğin anonim şirketin üretim tesislerini tüm emtia ve demirbaşları ile toptan elden çıkarılması gibi⁴⁴. Bu durumda şirketin amacının elde edilmesinin imkânsızlaşması sebebiyle sona erme durumu gerçekleşmiştir. Kanun koyucu, genel amaca ulaşmak için icra edilen faaliyetlerin gerçekleşmiş olmasını veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesini bir sona erme sebebi olarak öngörmektedir⁴⁵. Ancak maksat elde edilmeden önce, esas sözleşme değiştirilip anonim şirkete yeni iştiğal konusu kazandırılarak infisah önlenebilir⁴⁶. *Tekinalp'e* göre işletme konusunun elde edilmesinin imkânsız duruma gelmesi geniş anlam taşır⁴⁷. Yargıtay'ın imkânsız duruma gelme konusunda aşağıdaki kararları vardır:

1. İşletme konusu bakımından önemli bir maddenin ithalatının yasaklanması⁴⁸.
2. Konunun millileştirilmesi yanında üretim tesislerinin de devri⁴⁹.

38 Pulaşlı (2015), s. 1933-1934.

39 Y. 11. HD. 14.10.2004 T., E. 8765/K. 9790 (Eriş, İçtihatlı, s. 3115).

40 Bilge, s. 264.

41 Tekil, Fahiman (1974) Şirketler Hukuku, II. Cilt: Anonim Şirketler, İkinci Baskı, İstanbul, Yörük Yayınevi, s.649.

42 Arslanlı, s. 172.

43 Y. 11. HD. 25. 03.1985 T., E. 1278/K. 1669; Y. 11. HD. 10.11.2000 T., E. 8284/K. 8776 (Pulaşlı, Şerh, s. 1935)

44 Pulaşlı (2005), s. 409.

45 Bkz. 529'uncu madde gerekçesi; Bilge, s. 264; Kervankıran, s. 31.

46 Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1548; Arslanlı, s. 172.

47 Tekinalp, s. 225.

48 Tekinalp, s. 226.

49 11. HD. 25.03.1985, 1278/1269 (Tekinalp, s. 226).

C. ESAS SÖZLEŞMEDE ÖNGÖRÜLMÜŞ HERHANGİ BİR SONA ERME SEBEBİNİN GERÇEKLEŞMESİ

1. Esas Sözleşmede Öngörülen Bir Sebepin Gerçekleşmesiyle Kendiliğinden Sona Erme

Esas sözleşmede bir sona erme sebebi öngörülmüş ise bu sebebin gerçekleşmesi durumunda anonim şirket kendiliğinden sona erer⁵⁰. Esas sözleşmeye daha sonra konulacak bir kayıtla belirli durumların gerçekleşmesi ile ortaklığın sona ereceği öngörülebilir⁵¹. Örneğin sermayenin belli bir kısmının kaybı veya bir ruhsatın korunması, yenilenmesi ya da bir patentin kaybedilmemesi veya şirketin devamlılığının belli bir şartın veya sözleşmenin varlığına bağlanması sona erme sebebi olarak gösterilebilir⁵². Yine savaş hali fesih sebebi olarak gösterilebilir⁵³. *Kayar'a* göre şirketin iki yıl üst üste zarar etmesi, belirli kâr, ciro veya pazar payı hedeflerine ulaşamaması infisah sebebi olarak gösterilebilir⁵⁴. Şirkete bahşedilen imtiyaz süresinin dolması ya da geri alınması ile de şirket sona erebilir⁵⁵. *Tekinalp'e* göre anonim şirketten soyutlanmış, kişisel nitelikteki bir olgu da, örneğin bir pay sahibinin vefatı, belli bir yaşa gelmesi, anonim şirketten ayrılması da infisah sebebi olarak öngörülebilir⁵⁶. *Bahtiyar'a* göre “*Usulüne uygun bilançolara göre arka arkaya beş yıl süreyle ortaklığın zarar etmesi infisah nedenidir*” şeklinde hüküm esas sözleşmeye konulabilir⁵⁷. Bu durumda genel kurul veya mahkeme kararına gerek olmaksızın anonim şirket kendiliğinden sona erer. Bu durumda her ortak, esas sözleşmede öngörülen sebepten dolayı şirketin sona erdiğinin tespitine ilişkin mahkemede dava açabilir⁵⁸.

Esas sözleşmede öngörülen bir sebeple anonim şirketin sona ermesi durumunda, 6102 s. K. md. 529/1-d hükmü kıyasen uygulanmalı, her iki toplandı da sermayenin yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarının alınması şartıyla şirketin sona ermeden kurulması ve bu konudaki esas sözleşme değişikliğinin gerçekleştirilmesi mümkün olmalıdır⁵⁹.

50 Bürgi, s. 826.

51 Bürgi, s. 826; Kervankıran, s. 32.

52 Karahan, s. 766; Tekil, s. 662.

53 Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1563.

54 Kayar (2015), s. 483.

55 Hirsch, s. 106; Tekinalp, s. 226.

56 Tekinalp, s. 226.

57 Bahtiyar., s. 371.

58 Pulaşlı (2015), s. 1936; Karahan, s. 765.

59 Pulaşlı (2016), s. 518; Kervankıran, s. 34.

2. Esas Sözleşmede Mahkeme Kararıyla Feshin Gerçekleşmesinin Öngörülmesi

Anonim şirketin esas sözleşmesine 6102 sayılı TTK. ve diğer kanunlarda öngörülme-yen feshin ve sona erme sebeplerinin konulması ve bunlardan birinin gerçekleşmesi durumunda ortaklığın feshinin mahkemeden talep edilmesi de mümkündür. Esas sözleşmede feshin davasının kimler tarafından açılacağı konusunda hiçbir hüküm yoksa her pay sahibi ortaklığın feshini mahkemeden talep edebilir. Anonim şirketin merkezine bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde bir feshin davası açılır. Süresiz olarak pay sahiplerine feshin hakkı tanımak yerinde değildir. Bu durumlara genel kurulun iptali kabil kararlarına karşı kanunda tanınmış olan üç aylık sürenin kıyasen uygulanması yerinde olur⁶⁰.

D. GENEL KURUL KARARIYLA SONA ERME DURUMU

Genel kurul, ortaklığın feshine her zaman karar vermek yetkisine sahiptir⁶¹. Ortaklığın feshi önemli bir karar olduğundan genel kurul kararının, esas sermayenin yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahipleri veya temsilcilerinin feshin yönündeki oylarıyla alınması gerekir. İlk toplantıda bu yeter sayıya ulaşılmadığı takdirde, ikinci toplantıda aynı nisap aranır (6102 sayılı Kanun md. 421/f. 4). Bu yasal nisapların esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkün olmakla birlikte hafifletilemez⁶². Genel kurulun anonim şirketi feshetme yetkisi mutlak olup bu yetki başka bir organa devredilemez⁶³. Oyda imtiyaz feshinde etkili olmayacak, sermaye rol oynayacaktır⁶⁴.

Anonim şirket genel kurulunun usulüne uygun olarak aldığı feshin kararının ortaklık merkezine bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve ilân edilmesi gerekir. İlân şirketin sona erip tasfiye durumuna girdiğini, organların yetkilerinin bununla bağlantılı olarak sınırlanmış bulunduğunu, şirketle işlem yapan kişilerin buna göre hareket etmelerini sağlamaya yöneliktir⁶⁵.

Türk doktrininde *Arslanlı* ve *Tekinalp* feshin kararının geri alınabileceği görüşündedirler⁶⁶. Yargıtay da zikredilen yazarların görüşlerine atıf yaparak

60 Pulaşlı (2015), s. 1938; Pulaşlı (2012), s. 519.

61 Hoffmann-Becking, s. 695; Böckli, s. 1991.

62 Pulaşlı (2015), s. 1938; Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1564; Bilge, s. 265; Kervankıran, s. 34.

63 Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1564; Kayar (2015), s. 484.

64 Tekinalp s. 227.

65 Pulaşlı (2015), s. 1939.

66 Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1564; Arslanlı, Halil (1961) Anonim Şirketler, İkinci Baskı, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 158-160.

aynı sonuca varmıştır⁶⁷. Fesih kararı geri alınarak şirketin faaliyetine devamlılığı sağlanır.

E. ANONİM ORTAKLIĞIN İFLÂS ETMESİ

Anonim şirketin iflâsı, tasfiye halinde olup olmamasından bağımsızdır. 6102 sayılı Kanun md. 529/I. c'ye göre şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin iflas kararı ile birlikte anonim şirket derhal sona erer. Anonim şirketin iflâsını bir veya birden fazla alacaklılar genel iflâs yolu (İİK. md. 155-166) veya kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu (İİK. md. 167, 171-176b) ya da doğrudan iflâs yolundan (İİK. md. 177 vd.) birini izleyerek gerçekleştirebilirler⁶⁸. Anonim şirketin takipli, doğrudan ya da borca batıklık sebebiyle iflâsına karar verilmesi sona erme bakımından farksızdır⁶⁹. Anonim şirket yönetim kurulu da TTK. md. 376 uyarınca, sermayenin 2/3'ünü aşan kısmının veya tamamının yitirilmiş veya anonim şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması durumunda derhal mahkemeye başvurarak ortaklığın iflâsını talep etmekle yükümlüdür. Mahkeme bu beyan üzerine takibe hâcet kalmaksızın şirketin iflâsına hükmeder. Durumun düzeltilmesi mümkün görülüyorsa yönetim kurulu veya bir alacaklının isteği üzerine mahkeme, iflâs kararını erteleyebilir. Fakat bu takdirde envanter düzenlenmesi veya bir yedemin tayini gibi şirket mallarının korunması için gerekli tedbirleri de alır⁷⁰. Pay sahipleri ortaklığın feshini talep ve dava edemezler. Ortaklığın iflasını isteme yetkisi alacaklılara, yönetim kuruluna ve tasfiye memurlarına verilmiştir⁷¹. İflas kararının verilmesi yeterlidir; kesinleşmiş olmasına gerek yoktur⁷².

Mahkemenin iflas kararı ile sona eren anonim şirket, iflas yoluyla tasfiyeye girmiş olur. İflas kararı, iflas idaresine bildirilir. İflas idaresi bu kararı ticaret siciline tescil ve ilân ettirir. Tasfiye durumuna girmiş olan anonim şirketin gayesi, borçlarının tasfiyesi olmakla birlikte, tüzel kişiliği bu amaçla sınırlı olarak devam eder⁷³. Tescil, iflâs hariç, kurucu nitelikte olmadığından, bunun yapılmış olması veya olmaması, üçüncü kişiler bakımından sadece görünüşe güven ilkesini yansıtan TTK. md. 37 hükmündeki sonuçları doğurur⁷⁴.

67 Y. 11. HD. 6.7.2000 T., K. 3170/6471 (Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1564).

68 Daha fazla bilgi için bkz. Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1552-1554.

69 Kayar (2015), s. 484.

70 Tekil s. 671.

71 Pulaşlı (2015), s. 1940.

72 Tekinalp s. 226.

73 Pulaşlı (2015), s. 1941

74 Pulaşlı (2016), s. 521.

F. DEVAMLILIK SAYILABİLECEK ŞEKİLDE KAMU DÜZENİNE VEYA İŞLETME KONUSUNA AYKIRI İŞLEMLERDE VEYA FAALİYETTE BULUNMA DURUMU

6102 sayılı Kanun madde 210/(3)'te, devamlı sayılabilecek şekilde kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya faaliyette bulunma durumu konusunda fesih davası hüküm altına alınmıştır. Anılan hükümde yer alan fesih davası sadece sermaye şirketlerine özgülenmiştir. Şahıs şirketlerinde kamu düzenine aykırılık olasılığının çok dar varsayımlarda gerçekleşebileceği düşünülmüştür. Ayrıca ultra viresin kaldırılmış olması nedeniyle işletme konusuna aykırılığın söz konusu şirketlerde fesih davasına yol açmaması gerekir. İşletme konusuna aykırı işlemlerde fesih davasının sermaye şirketlerinde korunmuş olması önemli ve etkili aykırılıklarda boşluk yaratmamak görüşünden kaynaklanmaktadır⁷⁵. Fesih davasının açılması için bir yıllık süre verilmiştir. Kamu düzenine aykırı işlemlerde ve faaliyette bulunmak demek, herhangi bir kanunun kamu yararı açısından koyduğu ve müeyyidelenildiği kurala aykırılık demektir. Kamu düzenine aykırı yapılan işlem veya faaliyetin devamlılık arz etmesi gerekir. Bir veya aralıklarla birkaç kez yapılmış ancak devamlılık arz etmeyen işlem ve faaliyetler nedeniyle fesih davası açılmaz. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı fesih davasını aykırılığın tespitinden itibaren bir yıl içinde açabilir. Bu süre bir zamanaşımı süresidir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı iptal davası açamaz⁷⁶.

G. ESAS SERMAYENİN ÜÇTE İKİSİNİN KAYBEDİLMESİ HALİNDE ŞİRKETİN MAHKEMECE İFLÂSINA KARAR VERİLMESİ DURUMU

Genel kurul makul bir süre içinde toplanmaz veya azalan sermayenin tamamlanmasına ya da kalanla yetinilmesine (asgari sermaye tutarı olan 50.000 TL'den aşağı olmamak kaydıyla) ve ortaklığın devamına karar almazsa, her pay sahibi anonim şirketin infisah ettiğinin tespitini mahkemeden talep ve dava edebilirler. Şirketin sermayesinin üçte ikisinin kaybedildiği iddiasının ispatı için, şirkete ait tüm bilançolar ve öz varlık kıymetleri incelenerek, objektif olgu ve verilere göre belirlenmesi ve bu durumun düzelmesi yönünde gereken çabanın gösterilmesinin saptanması zorunludur⁷⁷.

75 Bkz. 6102 s. K. md. 210 gerekçesi. *Kervankıran*, gerekçede anılan görüşü eleştirmektedir. Yazar şu soruyu sormaktadır: "Bir defa işletme konusuna aykırılık varsa, bunun önemli-önemsiz ya da etkili-etkisiz diye ayrılmasının ölçüsü nedir?" Dolayısıyla, yazar burada bir belirsizlik durumu gözlemlemektedir (*Kervankıran*, s. 39).

76 Pulaşlı (2015), s. 1954; Karahan, s. 767.

77 Y. 11. HD. 16.03.2006 T., E. 438/K. 2731 [Eriş (2010) s. 3117].

Genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket sona erer. Esas sermayenin üçte ikisinin karşılıksız kalması ise alacaklılar ile pay sahiplerinin menfaatleri bakımından tehlikeli görülmüş, genel kurulun bu durum karşısında kararını açıkça belirtmesi istenmiştir⁷⁸. Bu durumda açılacak tespit davası ile anonim şirketin münfesh olduğunun tespit edilmesi yeterlidir⁷⁹. *Yargıtay* da anonim şirketin genel kurulunun gerekli kararları kanunda öngörülen biçimde almadıkça ortaklığın feshi hakkında davanın açılmayacağı yönünde karar vermiştir⁸⁰. Anonim şirketin yeterli teminat göstermesi durumunda feshe karar verilmesi mümkün değildir⁸¹. Teminatın miktarı ve niteliğini, toplam alacak miktarı dikkate alınarak, mahkeme tayin ve tespit eder. Özellikle banka teminat mektubu, taşınmaz mal teminatı gibi teminatlar mahkemece kabul edilebilir⁸². Fesih kararı kesinleşinceye kadar, ortaklığın teminat göstermesi durumunda, ek bir kararla fesih kaldırılabilir. Temyiz aşamasında teminat gösterilmesi durumunda, *Yargıtay* ortaklık tarafından gösterilen teminatın geçerli olup olmadığının takdiri için dosyayı yerel mahkemeye iade eder⁸³.

Esas sermayenin üçte ikisinin karşılıksız kaldığı yıllık bilançodan anlaşılabilir gibi sene içinde hâsıl olan zararlardan da tespit edilebilir. Şirketin bu duruma girdiği şüphesini uyandıran emareler varsa, yönetim kurulu derhal ara bilançosu düzenleyerek şirketin gerçek durumunu tespit etmelidir. Bu amaçla düzenlenen ara bilançoda aktifler satış fiyatları esas alınmak suretiyle değerlendirilir. Örneğin devamlı tesisler satış değeri ile bilançooya geçirilir. Gizli ve açık yedek akçeler gerçek değerleriyle hesaba katılır. Bıçilen râyiç değerlere göre, borçlar çıktıktan sonra, şirketin sâfi mevcudu esas sermayenin üçte birini karşılamıyorsa, üçte ikisi kayba uğramış sayılır⁸⁴.

H. ŞİRKETİN KURULMASINDA KANUN HÜKÜMLERİNE AYKIRI HAREKET EDİLMESİ DURUMU

6102 sayılı Kanun madde 353/(1)'de fesih davası düzenlenmiştir. Burada şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilme durumu

78 Arslanlı, s. 174.

79 Karahan, s. 767.

80 *Yargıtay* 11. HD. 9.1.1991, E. 3910/K. 6770 [Pulaşlı (2015), s. 1957]; Aynı görüşte Kayar, (2015), s. 483.

81 Arslanlı, s. 323.

82 Eriş, (1995), s. 715.

83 Pulaşlı, (2005), s. 417.

84 Arslanlı, s. 173; Kayar, İsmail (1997) Anonim Ortaklıkta Mâli Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Birinci Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi, s. 116-117.

söz konusudur. İlgili alacaklının veya pay sahibinin veya kamunun menfaatleri önemli ölçüde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olmalıdır. Anılan şartlar gerçekleşmişse yönetim kurulunun, ilgili alacaklının ve pay sahibinin, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın talebi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir. Örneğin, yurt dışında yerleşik olanların veya yabancıların mülk edinmesinin sınırlandırılması veya buna ilişkin yasağı aşmak amacıyla bir şirketin kurulması durumunda amacın kanuna aykırılığından söz edilebilir. Böyle bir aykırılık sonucu alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş ve ihlâl edilmiş olabilir⁸⁵.

İ. ANONİM ŞİRKETİN AMACININ SONRADAN KANUNA VEYA AHLÂKA AYKIRI HALE GELME DURUMU

Mahkeme, ilgililerin talebi üzerine MK. md. 89 hükmüne dayanarak, amacı kanuna veya ahlâka aykırı hale gelen tüzel kişinin feshine karar verir⁸⁶. Ekonomik hayatta arz ettiği büyük öneminden dolayı, anonim şirketlerin faaliyetleri daimi denetime tâbi tutulmuştur. Şirketin esas sözleşme sınırları dâhilinde ve kanunun emredici hükümlerine uygun şekilde faaliyette bulunacağı kabul edilmektedir. Eğer şirket esas sözleşme ve kanuna aykırı hareket edecek olursa hükümetin takip ettiği ekonomik siyaseti gerçekleştirmesine imkân kalmayacaktır. Diğer taraftan emredici hükümlere muhalefet kamunun genel menfaatinin ihlâlidir. Bu durumun devamına izin verilemez⁸⁷.

J. ŞİRKETİN TABİİYETİNİN DEĞİŞMESİ, MERKEZİN YURT DIŞINA ÇIKMASI

Anonim şirketin tabiiyetinin tespitinde genel olarak merkez esas alınmakla beraber, ayrıca, kuruluş yeri, gerçek idare merkezinin ve organlarının bulunduğu yer, hisse senetlerinin çıkarıldığı yer, şirketi gerçekten denetim ve hâkimiyeti altında bulunduranların tabiiyeti de önemli rol oynamaktadır⁸⁸.

Anonim şirketin tabiiyetini değiştirmesinin veya merkezini yurt dışına nakletmesinin anonim şirketin infisahını doğurup doğurmayacağı konusu tartışmalıdır. *Arslanlı*'ya göre, tabiiyetin değiştirilmesi gibi merkezin yurt dışına nakli de Türk vatandaşı sıfatıyla tüzel kişiliğin terki anlamına gelir. Tüzel

85 Bilge, s. 268.

86 Pulaşlı (2015), s. 1959.

87 Hirsch, s. 108.

88 Pulaşlı (2005), s. 418.

kişiliğin son bulması ise şirketi zorunlu olarak tasfiyeye sevk eder⁸⁹. *Pulaşlı'ya* göre ise, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu açısından şirketin merkezinin yurtdışına taşınması, şirketin Türk vatandaşlığını kaybettireceği ve bunun da şirketin feshi anlamında değerlendirilmeyip sicilden terkinin sonucunu doğurmaktadır⁹⁰. Çünkü ticaret şirketleri tüzel kişilik sıfatıyla kazandığı haklardan, bu hakları bahşeden ülkenin uyrukluğunu taşıdığı veya merkezi Türkiye'de bulunduğu sürece yararlanabilir⁹¹. Burada, tescille kazanılan tüzel kişilik terkinle sona ermektedir⁹². Bu noktada, 6102 sayılı TTK. md. 421/(2), b hükmünün şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin esas sözleşme değişikliğine cevaz verdiği de dikkate alınmalıdır. Bu sebeple, *bize göre*, şirketin tabiiyetinin değişmesi veya merkezinin yurtdışına çıkması şirketin feshini doğurmayıp sicilden kaydının silinmesi sonucunu doğurur.

II. ANONİM ŞİRKETLERDE FESİH SEBEPLERİ

A. ORGANLARDAN BİRİSİNİN EKSİKLİĞİ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre genel kurul ve yönetim kurulu anonim ortaklığın yasal organlarıdır. Denetçiler anonim şirketin organı değildir. Yönetim kurulu anonim şirketin devamlı organıdır. Genel kurul ise devamlı organ değildir.

Arslanlı'ya göre 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu genel kurul hakkında özel hüküm sevk etmiş olduğundan gerekli organ sadece yönetim kurulu ve denetçilerdir. *Arslanlı* gerekli organ kavramını düşüncemize göre dar yorumlamaktadır. *Pulaşlı'ya* göre ise organ yokluğunun anlamı geniştir⁹³. Yazara göre birden fazla üyeden oluşan yönetim kurullarında açılan yönetim kurulu üyeliklerine atama yapılmaması veya genel kurulda yönetim kurulu üyesi seçiminde oyların kilitlenmesi ve çoğunluğun sağlanamaması durumunda yasal organlar seçilemez. Yine yazara göre yönetim kurulunun tek kişiden oluşması ve bu üyeliğin herhangi bir sebeple boşalması durumunda yerine genel kurulca seçimle atama yapılamaması durumunda organ eksikliği söz konusu olur⁹⁴. Organ eksikliği uzun süredir var olmalıdır⁹⁵. *Pınar'a* göre organ kavramını dar

89 Arslanlı, s. 196.

90 Pulaşlı (2015), s. 1960.

91 Pulaşlı (2005), s. 419.

92 Pulaşlı (2015), s. 1960.

93 Tekinalp'e göre de organ yokluğu geniş anlam taşır. Yazara göre genel kurul, yönetim kurulunun seçilmemesi, açılan üyeliklere atama yapılamaması veya yapılmayarak organın oluşmasına engel olunması veya nisap yokluğu nedeni ile organın devamlı bir tarzda çalışmaması örnek olarak verilebilir (Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1556).

94 Pulaşlı (2015), s. 1961.

95 Karahan, s. 759.

yorumlamak gerekir⁹⁶. Yazar aşağıdaki düşünceleri ileri sürmektedir: Kaynak İsviçre hukukunun aksine TTK. ile anonim şirketlerde denetim kurulu kaldırılmıştır. Dolayısıyla, anonim şirketlerde artık denetim organı bulunmamaktadır. Anonim şirketin kanuni organları genel kurul ve yönetim kuruludur. *Tekinalp'e* göre tasfiye görevlileri ve kayyım organ değildir. Bağımsız denetim kuruluşları ile yönetim kurulunun yetkisi kapsamında yapması gereken organizasyon çerçevesinde oluşturulan iç denetim gibi komiteler şirketin organı değildir⁹⁷. Biz de tasfiye görevlilerinin, kayyımın, denetçilerin, bağımsız denetim kuruluşlarının, komitelerin organ kapsamında düşünülmemeyeceğini savunmaktayız. Bu noktada *Pınar'a* ve *Tekinalp'e* katılmaktayız.

“*Kanunen gerekli olan organlar*” terimi öğretiyile mahkeme kararlarına bırakılmıştır. Gerekli organın mevcut olmaması ile kastedilen bu organın gerçekten bulunmamasıdır. Yönetim kurulunun süresi sona ermiş olmasına rağmen, yeni bir yönetim kurulunun seçilememiş olması veya yönetim kurulu üyelerinin istifaları ile kurulun boşaldığı ve yerlerini doldurma imkânının bulunmadığı durumlarda yönetim organının mevcut olmadığı kabul edilmelidir. Yönetim kurulunun mevcudiyetine rağmen, hiç veya gereği gibi toplanamaması somut olayın özelliklerine göre 530¹uncu maddenin kapsamında kabul edilebilir. Şirketin kanunen gerekli organlarından birinin mevcut olmamasının veya genel kurulun toplanamamasının ise devamlılık göstermesi gerekir⁹⁸. Devamlılıktan ne kadar bir sürenin anlaşılması gerektiği hususunda kötüye kullanmaların önüne geçmek ve somut olayın şartlarına göre serbest hareket edebilme imkânı tanımak için takdir yetkisi hâkime bırakılmıştır. *Tekinalp'e* göre organın mevcut olmadığının tespiti uzun süreden beri devam eden bir durum olmalıdır. Uzun süre en az üç yılı ifade eder⁹⁹. Fesih talebi üzerine ticaret mahkemesinin hemen sona erme kararı vermeyip uygun bir süre vererek¹⁰⁰ durumun düzeltilmesi için imkân tanınmıştır. Hâkim verdiği süreyi uzatabilir.

96 Karahan&Pınar , s. 769.

97 Karahan, s. 770.

98 Kervankıran, s. 45. Daimi organ olmayan genel kurulun, ancak toplanamaması söz konusu olur. Bu nedenle kanun koyucu TTK. md. 530'da genel kurulun toplanamamasını organ eksikliğinden ayrı, özel bir fesih nedeni olarak kabul etmiştir (Şener,s. 626).

99 Tekinalp, s. 227.

100 Süre belirlerken, örneğin yönetim kurulunun eksikliği durumunda, onun yeniden oluşturulması için gerekli olan asgari zamanı göz önüne almak ve buna göre süre belirlemek gerekir. Yargıtay bazı kararlarında, mahkeme tarafından organ boşluğunun giderilmesi için verilen bir aylık süreyi uygun bulmamıştır. Bkz. 11.HD. 27.05.1986 T., E. 2643, K. 3230, Şener, s. 628). Yine bir başka kararında Yargıtay, iki aylık süreyi de çok kısa bulmuştur (11. HD. 6.3.1985, E. 1985/1041 T., K. 1226, Şener, s. 628). Ayrıca bkz. 11. HD. 24.11.1981 T., K. 4751/5019; 11. HD. 15.5.1984 2678/2631, (Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1556)

Sona erme kararını verecek olan mahkeme bu kararı vermeden önce mutlaka yönetim kurulunu dinlemek zorundadır¹⁰¹. Yönetim kurulunun bulunmadığı durumlarda kayyımın da dinlenmesi gerekir¹⁰². Organ boşluğu nedeniyle şirketin feshi isteminde, bu ortaklığa kanuna uygun bir şekilde tebligat yapılmadan gerekli karar verilemez¹⁰³. Hâkim gerekli gördüğünde kayyım tayini gibi tedbirleri alabilir¹⁰⁴. Kayyım ortaklık işlemleriyle ilgilenmek, ortaklığın aktiflerini güvence altına almak yanında, açılmış olan bu davanın takibini de gerçekleştirmelidir¹⁰⁵. Ortaklığın feshi, süre sonunda eksikliğin giderilmemesinin doğal sonucudur¹⁰⁶.

Genel kurulun her toplanamama durumu fesih sebebi sayılamaz. Sırf anonim şirketin faaliyetini icra edebilmesi için genel kurulun toplanmasının zorunlu olduğu durumlarda gerekli çoğunluğun temin edilememesi yüzünden toplanamaması fesih sebebini gerçekleştirir¹⁰⁷. Bu tür durumlarda toplanıp karar çoğunluğunun sağlanamaması da aynı sonucu doğurur¹⁰⁸. Genel kurulun toplanamaması ve bu nedenle bilânçonun onaylanamaması da bir fesih sebebidir¹⁰⁹.

Bir organın görev süresi sona erince, o organın görevi de kural olarak yeni üyelerin seçilmesine kadar, ancak mevcut işlerin yürütülmesi amacıyla sınırlı olarak devam eder¹¹⁰. Bu durum da belirli bir süre devam eder, ancak bekleme süresi makul ölçüleri aşarsa, artık organsızlıktan ortaklığın feshi dava edilebilir¹¹¹.

101 Tekinalp, s. 227.

102 Bilge, s. 270.

103 Y. 11. HD. 30.9.1986 T., E. 4258/ K. 4924 [Eriş, (1995), s. 710].

104 Bkz. 530'uncu madde gerekçesi; Kayyım tayini nizasız kaza ile ilgili olup, istem, değişik işlere değil, esas işler defterine kayıt ile incelenmeli ve karara bağlanmalıdır. Kayyım tayini isteminde hukuki yarar yoksa, bu kayyım tayini istemi reddedilir [Y. 11. HD. 1994 T., E. 1274/K. 421 (Eriş (1995), s. 713)].

105 Şener, s. 627.

106 11. HD. 21.1.1982 T., E. 5597, K. 151 (Şener, s. 629).

107 Tekil, s. 678.

108 Arslanlı, s. 192.

109 Tekil, s. 679.

110 Ayrıca bkz. Y. 11. HD. 15.5.1984 T., E. 2678/K. 2831 [Eriş, G. (2010) *Açıklamalı- İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu*, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 3107].

111 Pulaşlı (2005), s. 416.

B. HAKLI SEBEPLERLE FESİH

Haklı sebeplerle fesih konusu 6102 sayılı TTK. md. 531'de düzenlenmiştir¹¹². Anılan hüküm yeni bir maddedir. Haklı sebeplerin varlığında, esas sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde ise yirmide birini¹¹³ temsil eden pay sahiplerine¹¹⁴ mahkemeden şirketin feshini talep hakkı tanınmıştır¹¹⁵. Anılan asgari oran emredici nitelikte olup bunun esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkün değildir. Bu oranda paya bir pay sahibinin sahip olması şart değildir. Birden fazla pay sahibi de bir araya gelerek söz konusu hakkı kullanabilir. Esas sözleşme ile daha düşük bir oran öngörülebilir¹¹⁶. Anılan hüküm bozucu yenilik doğurucu nitelikte bir davadır¹¹⁷. Azınlığın çoğunluk tarafından kötüye kullanılması korunmuştur. Dolayısıyla 531'inci madde hükmüyle anonim şirketler hukukunda çoğunluğun hâkimiyetinin kötüye kullanılmasına karşı, azlık pay sahipleri haklı sebeple fesih davası yoluyla korunmaktadır¹¹⁸. Fesih davasında genel kurul, yönetim kurulu ve çoğunluk pay sahipleri davalı olamaz. Fesih davasında sadece anonim şirket davalı olabilir. Diğer ortaklar bu davaya fer'i müdahil olarak katılabilirler¹¹⁹. 531'inci maddede fesih davasının açılması konusunda herhangi bir süre öngörülmemiştir. Ancak bu dava dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde açılmaz. Dolayısıyla dava açma süresinde dürüstlük kuralına bağlı kalınması gerekir. Bu sebeple haklı sebeple fesih davası, azınlığın haklı sebebi öğrenmesinden itibaren uygun bir süre içerisinde açılmalıdır¹²⁰. Fesih davası anonim şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılır. Mahkemenin fesih kararı bütün pay sahiplerine karşı etkilidir¹²¹.

Fesih davasının dayanağı haklı sebeplerin varlığıdır¹²². Anonim şirketi sona erdirmeye yönelik fesih davasında ileri sürülen sebepler, sona erdirmeyi

112 TTK. md. 531'in kaynağı İsviçre BK. md. 736/b. 4 hükmüdür.

113 531'inci maddede belirtilen yüzde on veya yüzde beş oranın dava sonuna kadar var olması gerekir.

114 Şirket alacaklılarının ve yönetim kurulu üyelerinin dava ehliyeti yoktur. Ayrıca pay sahipliği sıfatı dava sonuna kadar devam etmelidir.

115 *Tekinalp'e* göre kapalı aile tipi veya pilot nitelikteki anonim şirketlerde tek pay sahibine veya esas sözleşmede belirlenecek bir azınlığa anonim şirketi feshetmeyi bildirme yetkisi tanınabilir (Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1567).

116 Bkz. 531'inci madde gerekçesi; Karahan, s. 771; Bilge, s. 272.

117 Pulaşlı (2015), s. 1962.

118 Karahan, s. 770.

119 Şener, s. 631.

120 Şener, s. 631.

121 Pulaşlı (2015), s. 1969.

122 Böckli, Peter, s. 1993.

haklı kılacak biçimde çok önemli ve esaslı olmalıdır¹²³. Haklı sebep kanunda tanımlanmamış, bu kavramın niteliklerinin gösterilmesi ve tanımlanması yargı kararlarıyla öğretiyeye bırakılmıştır¹²⁴. 531'inci madde hükmü daima son çare olarak anlaşılmalıdır¹²⁵. Şener'e ve *bize göre* haklı sebeple fesih davası tâli bir araçtır¹²⁶. Bu sebeple yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davasının veya genel kurul kararlarına karşı butlanın tespiti ya da iptal davasının haklı sebeple fesih davasına göre önceliği vardır. Bu nedenle örneğin genel kurul kararıyla bir ortağa adil olmayan şekilde davranılmışsa, kural olarak bu kararın iptaliyle bu haksızlık kolaylıkla giderilebilir¹²⁷. Haklı veya önemli sebepler hakkın kötüye kullanılması yasağı açısından yorumlanması gereken bir genel hükümdür. Pay sahiplerinden objektif olarak şirketin ortağı olmaya devam etmelerinin beklenemeyeceği ve üçüncü kişilerin de (özellikle çalışanların) menfaatinin şirketin devam etmesini mecbur kılacak şekilde olmadığı durumlarda haklı sebebin varlığından söz edilir¹²⁸. Haklı sebepler aşağıdaki kıstaslara göre değerlendirilmelidir¹²⁹:

1. Haklı sebepler her münferit olaya göre değerlendirilmelidir.
2. Azınlık ile çoğunluk pay sahipleri arasındaki menfaatler değerlendirilirken somut olayın unsurları ve özellikle ekonomik ve sosyal sonuçlar dikkate alınmalıdır.

Mahkemeler fesih davasını ihtiyatla değerlendirmeli ve duruma uygun düşen diğer bir çözümü karara bağlayabilmelidir¹³⁰. İleri sürülen sebeplerin haklı olup olmadığı hususu hâkimin takdirindedir¹³¹. Haklı sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda tanık dinleneceği gibi, hâkim özellikle ortaklığın defter ve belgeleri üzerinde bilirkişi incelemesi de yaptırabilir¹³². Ayrıca hâkim talep üzerine geçici önlemler alabilir¹³³.

123 Hayoz, Arthur Mayer, Forstmoser, Peter (2007) *Schweizerisches Gesellschaftsrecht, Zehnte Auflage, Bern, Schulthess Verlag*, s. 537; Pulaşlı, (2012), s. 832.

124 Bkz. 6102 sayılı Kanun md. 532 gerekçesi; Haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediği her olayın özelliğine göre mahkeme tarafından değerlendirilmelidir. Bu bir takdir sorunudur. Hâkim, MK. md. 4 çerçevesinde anonim ortaklıkta haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediği hususundaki kararını hukuka ve hakkaniyete uygun olarak vermelidir (Şener, s. 631).

125 Pulaşlı (2015), s. 1962; Karahan, s. 771; Şener, s. 630.

126 Şener, s. 630.

127 Şener, s. 631.

128 Karahan, s. 771; Pulaşlı, (2016), s. 529.

129 Pulaşlı (2015), s. 1963; Kervankıran, s. 49.

130 Pulaşlı (2015), s. 1964; Kervankıran, s. 47.

131 Karahan, s. 772.

132 Şener, s. 632.

133 Pulaşlı (2015), s. 1968.

Türk hukukunda haklı sebeplere aşağıda belirtilenler örnek olarak gösterilebilir:

1. Şirketin işleyişinin felce uğratılması,
2. Genel kurulda oyların karar almayı engelleyecek şekilde eşit olarak ikiye bölünmesi ve bunun karar alınamaz bir sürece dönüşmesi,
3. Yönetim kurulunun işleyemez duruma gelmesi¹³⁴.
4. Anonim şirketin çok uzun bir süre hiçbir projesini gerçekleştirememesi¹³⁵.

Şener sona erme nedeni olarak haklı sebeplere aşağıdaki örnekleri vermektedir¹³⁶:

1. Mali açıdan ortaklıktan devamlı olarak verim elde edilememesi ve ek sermaye getirilse bile verimsizliğin devam edecek olması,
2. Bütün ortakların sebep olduğu ve anonim şirketi felç eden anlaşmazlıklar içerisinde meydana gelen durumlar,
3. Ortaklıkta güçlü ve yönetim kurulunun tek üyesi olan bir ortağın, kendisine düşen temel yükümlülükleri ifa etmemesi, görevini kötüye kullanması.

İsviçre hukukunda ise haklı sebeplere aşağıda belirtilenler örnek olarak gösterilebilir:

1. Genel kurulun birçok kez kanuna aykırı bir şekilde toplantıya çağrılmış olması,
2. Azlık pay sahiplerinin hakları ile bireysel hakların devamlı ihlâli,
3. Bilgi alma ve inceleme haklarının engellenmesi,
4. Şirketin sürekli zarar etmesi,
5. Özellikle küçük şirketlerde payların kolay elden çıkarılmadığı durumlarda yönetici ortakların açık bir amaçla şirketin içini boşaltmaları,
6. Dağıtılan kâr payının düzenli olarak azalması¹³⁷.

531'inci maddenin gerekçesinde hâkimin şirketi feshetmesi yerine başka hukuki çözümlere de gidebileceğini belirtmektedir¹³⁸. Görüleceği üzere dava,

134 Karahan, s. 772.

135 Y. 11. HD. 15.5.1984 T., E. 2678/K.2831 (Eriş, Gönen (1995) Anonim Şirketler Hukuku, Birinci Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, s. 699).

136 Şener, s. 632.

137 Bkz. 531'inci madde gerekçesi.

138 TTK. md. 531, HMK. md. 26/I ve II'ye karşı önemli bir istisna oluşturur.

alternatif çözümlü bir davadır. Mahkeme, öncelikle diğer alternatif çözümleri araştırmalıdır¹³⁹. Hâkimin bulacağı çözümün duruma uygun olması ve ilgili tüm taraflarca kabul edilebilir olması gerekir¹⁴⁰. Örneğin mahkeme aşağıdaki çözümlere başvurabilir¹⁴¹:

1. Esas sözleşme değişikliği yaparak belli oranda kâr dağıtma zorunluluğu karara bağlanabilir¹⁴².
2. Davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına karar verebilir¹⁴³.
3. Davacı azlık pay sahipleri arasından biri yönetim kuruluna alınabilir.
4. Fesih yerine esas sözleşmede daha hafif değişiklikler yapılabilmesi ve hatta dava esnasında tespit edilen ve geçersiz kabul edilen esas sözleşmedeki bir hükmün esas sözleşmeden çıkarılması sağlanabilir.
5. Şirketin bölünmesi mümkündür¹⁴⁴.
6. Şirketin işletmesinin ayrılarak bir yavru şirket kurulması ve bu şirketin paylarının satılmasına karar verilmesi.
7. Uygun bir yeni pay sahibi şirkete ortak olarak alınabilir.
8. Şirketi sağlığa kavuşturabilecek sermaye azaltma yoluyla kısmi tasfiyeye hükmedebilir¹⁴⁵.

C. BİRLEŞME

Birleşme ile şirketin sona ermesi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu md. 529/(1) f'de düzenlenmiştir. Geçerli birleşmeler 137'nci maddede düzenlenmiştir. 137'inci maddeye göre sermaye şirketleri sermaye şirketleriyle birleşebilir. Dolayısıyla anonim şirket bir anonim şirketle ya da limited şirketle birleşebilir. Bir anonim şirket bir kooperatifle de birleşebilir. Şahıs şirketleri

139 Bilge, s. 274.

140 Karahan, s. 773.

141 Burada belirtmek gerekir ki ortaklığa yönelik olmayan ve ortaklıktan bir davranış talep etmeyen, aksine çoğunluk ortaklarına yönelik tedbirler alınması ve uygulanması mümkün değildir (Şener, s. 634).

142 Şener, s. 634. Esas sözleşme değişikliği yapılarak ortaklığın devam etmesine olanak tanınmaktadır.

143 Bilgili&Demirkapı, s. 658.

144 Ortaklığın bölünmesi sağlanarak ortaklığın devam etmesine olanak sağlanmaktadır.

145 Bkz. 6102 sayılı Kanun md. 531 gerekçesi.

devrolunan şirket olmaları şartıyla anonim şirketle birleşebilir. Anonim şirketin devrolunan şirket olması kaydıyla bir başka şirketle veya kooperatifle birleşmesi durumunda tüzel kişiliği sona erer. Anonim şirketin bir başka ortaklıkla birleşmesi malvarlığını devreden anonim ortaklık bakımından iradi bir fesih sebebidir¹⁴⁶. Çünkü birleşme kararı veya birleşme sözleşmesinin genel kurulda onaylanmasıyla şirketin sona erdiği durumlarda sona erme yönündeki irade genel kurulun iradesidir¹⁴⁷.

SONUÇ

Çalışmada aşağıda gösterilen sonuçlara ulaşılabilmektedir:

1. Anonim şirketin sona ermesi durumu fesih ya da infisah durumuyla gerçekleşir. Sona erme sebepleri genel sebepler ve özel sebepler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İnfisahın olabilmesi için kanunda ve/veya esas sözleşmede öngörülen nedenlerden birinin gerçekleşmesi gerekir.
2. Anonim ortaklıkta tasfiye, ortaklığın malvarlığının paraya çevrilmesi, alacakların tahsil edilmesi, borçların ödenmesi sonucunda elde kalan net malvarlığının tasfiye payı hükümleri uyarınca pay sahiplerine dağıtılması ve ticaret unvanının sicilden silinmesini içeren bir dizi işlemi içerir. Sona erme ile tasfiyeye girme arasında başka bir aşama yoktur.
3. Anonim şirket sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli duruma gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle sona erer. Süre bitiminde işlere devam edilmemesi durumunda da anonim şirket sona ermiş olur. Bu durumda her pay sahibi, şirketin sona erdiğinin tespiti hususunda bir tespit davası açma hakkı vardır.
4. Kanun koyucu, genel amaca ulaşmak için icra edilen faaliyetlerin gerçekleşmiş olmasını veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesini bir sona erme sebebi olarak öngörmektedir. Ancak maksat elde edilmeden önce, esas sözleşme değiştirilip anonim şirkete yeni iştigal konusu kazandırılarak infisah önlenebilir.
5. Esas sözleşmede bir sona erme sebebi öngörülmüş ise bu sebebin gerçekleşmesi durumunda anonim şirket kendiliğinden sona erer. Esas sözleşmeye daha sonra konulacak bir kayıtla belirli durumların gerçekleşmesi ile ortaklığın sona ereceği öngörülebilir.

146 Pulaşlı (2015), s. 1969.

147 Kayar (2015), s. 483.

6. Anonim şirketin esas sözleşmesine 6102 sayılı TTK. ve diğer kanunlarda öngörülme­yen fesih ve sona erme sebeplerinin konulması ve bunlardan birinin gerçekleşmesi durumunda ortaklığın feshinin mahkemen talep edilmesi de mümkündür. Esas sözleş­mede fesih davasının kimler tarafından açılacağı konusunda hiçbir hüküm yoksa her pay sahibi ortaklığın feshini mahkemen talep edebilir.
7. Genel kurul, ortaklığın feshine her zaman karar vermek yetkisine sahiptir. Ortaklığın feshi önemli bir karar olduğundan genel kurul kararının, esas sermayenin yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahipleri veya temsilcilerinin fesih yönündeki oylarıyla alınması gerekir. İlk toplantıda bu yeter sayıya ulaşılmadığı takdirde, ikinci toplantıda aynı nisap aranır.
8. Anonim şirketin iflâsı, tasfiye halinde olup olmamasından bağımsızdır. 6102 sayılı Kanun md. 529/I. c'ye göre şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin iflas kararı ile birlikte anonim şirket derhal sona erer. Anonim şirketin iflâsını bir veya birden fazla alacaklılar genel iflâs yolu veya kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu ya da doğrudan iflâs yolundan birini izleyerek gerçekleştirebilirler¹⁴⁸. Anonim şirketin takipli, doğrudan ya da borca batıklık sebebiyle iflâsına karar verilmesi sona erme bakımından farksızdır¹⁴⁹. Anonim şirket yönetim kurulu da sermayenin 2/3'ünü aşan kısmının veya tamamının yitirilmiş veya anonim şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması durumunda derhal mahkemeye başvurarak ortaklığın iflâsını talep etmekle yükümlüdür.
9. Devamlı sayılabilecek şekilde kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı olan işlemlerde veya faaliyette bulunma durumu konusunda fesih davası sadece sermaye şirketlerine özgülenmiştir. Fesih davasının açılması için bir yıllık süre verilmiştir.
10. Genel kurul makul bir süre içinde toplanmaz veya azalan sermayenin tamamlanmasına ya da kalanla yetinilmesine (asgari sermaye tutarı olan 50.000 TL'den aşağı olmamak kaydıyla) ve ortaklığın devamına karar almazsa, her pay sahibi anonim şirketin infisah ettiğinin tespitini mahkemen talep ve dava edebilirler.
11. Mahkeme, ilgililerin talebi üzerine MK. md. 89 hükmüne dayanarak, amacı kanuna veya ahlâka aykırı hale gelen tüzel kişinin feshine karar verir.

148 Daha fazla bilgi için bkz. Poroy&Tekinalp&Çamoğlu, s. 1552-1554.

149 Kayar (2015), s. 484.

12. Şirketin tabiiyetinin değişmesi veya merkezinin yurtdışına çıkması şirketin feshini doğurmayıp sicilden kaydının silinmesi sonucunu doğurur.
13. “Kanunen gerekli olan organlar” terimi öğretiyle mahkeme kararlarına bırakılmıştır. Gerekli organın mevcut olmaması ile kastedilen genel kurul ve yönetim kurulunun gerçekten bulunmamasıdır.
14. Haklı sebeplerin varlığında, esas sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde ise yirmide birini temsil eden pay sahiplerine mahkemedeki şirketin feshini talep hakkı tanınmıştır. Anonim şirketi sona erdirmeye yönelik fesih davasında ileri sürülen sebepler, sona erdirmeyi haklı kılabilecek biçimde çok önemli ve esaslı olmalıdır. Haklı sebep kanunda tanımlanmamış, bu kavramın niteliklerinin gösterilmesi ve tanımlanması yargı kararlarıyla öğretiye bırakılmıştır. Mahkemeler fesih davasını ihtiyatla değerlendirmeli ve duruma uygun düşen diğer bir çözüme karara bağlayabilmelidir. Hâkim şirketi feshetmek yerine başka hukuki çözümlere de gidebilir.
15. Anonim şirket bir anonim şirketle ya da limited şirketle birleşebilir. Bir anonim şirket bir kooperatifle de birleşebilir. Şahıs şirketleri devrolunan şirket olmaları şartıyla anonim şirketle birleşebilir. Anonim şirketin devrolunan şirket olması kaydıyla bir başka şirketle veya kooperatifle birleşmesi durumunda tüzel kişiliği sona erer. Anonim şirketin bir başka ortaklıkla birleşmesi malvarlığını devreden anonim ortaklık bakımından iradi bir fesih sebebidir.

KAYNAKLAR

Arslan, İbrahim (2010) *Şirketler Hukuku Bilgisi*, Ondördüncü Baskı, Konya, Mimoza Yayıncılık.

Arslanlı, Halil (1961) *Anonim Şirketler*, Birinci Baskı, İstanbul, Fakülte-ler Matbaası.

Bahtiyar, Mehmet (2015) *Ortaklıklar Hukuku*, Onuncu Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık.

Başbuğoğlu, Tarık (1988) *Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu Açıklamalar İçtihatlar*, Birinci Baskı, Ankara Yayınevi.

Bilge, Mehmet Emin (2012) "Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi", EÜHFD., C. XVI, S. 1-4, s. 261-293.

Bilgili, Fatih, Demirkapı, Ertan (2013) *Şirketler Hukuku*, Dokuzuncu Baskı, Bursa, Dora Yayıncılık.

Böckli, Peter (2004) *Schweizer Aktienrecht*, 3. Auflage, Zürich, Schulthess Verlag.

Bürgi, Wolfhardt (1957) *Das Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft b/2: Art: 698-738*, Zürich, Schulthess & Co. AG., 850._

Doğanay, İsmail (2004) *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, Dördüncü Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık.

Eriş, Gönen (1995) *Anonim Şirketler Hukuku*, Birinci Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Eriş, Gönen (2010) *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu*, İkinci Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Hayoz, Arthur Mayer, Forstmoser, Peter (2007) *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*, Zehnte Auflage, Bern, Schulthess Verlag, 850._

Peter, Hayoz, Arthur Mayoz (1976) *Einführung in das Schweizerische Aktienrecht*, Zürich, Verlag Stampfli.

Hirsch, Ernst (1940) *Ticaret Hukuku Dersleri*, Cilt 2: Ticaret Şirket ve Teşekkülleri, Birinci Baskı, İstanbul, Arkadaş Basımevi.

Hoffmann-Becking, Michael (2000) *Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts Band: 4 Aktiengesellschaft*, München, Verlag C. H. Beck.

Karahan, Sami (Editör) (2015) *Şirketler Hukuku*, İkinci Baskı, İstanbul, Mimoza Yayıncılık.

Kayar, İsmail (1997) *Anonim Ortaklıkta Mâli Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler*, Birinci Baskı, Konya, Mimoza Yayıncılık.

Kayar, İsmail (2015) *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku*, Üçüncü Baskı, Kayseri, Seçkin Yayıncılık.

Kervankıran, Emrullah (2015) *Anonim Şirketlerin Tasfiyesi*, Birinci Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Poroy, Reha, Tekinalp, Ünal, Çamoğlu, Ersin (2010) *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Onikinci Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık.

Pulaşlı, Hasan (2005) *Şirketler Hukuku Temel Esaslar*, Üçüncü Baskı, Adana, Karahan Kitabevi.

Pulaşlı, Hasan (2016) *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Dördüncü Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.

Pulaşlı, H. (2015) *Şirketler Hukuku Şerhi*, İkinci Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.

Şener, Oruç Hami (2015) *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, İkinci Baskı, İzmir, Seçkin Yayıncılık.

Tekil, Fahiman (1974) *Şirketler Hukuku*, II. Cilt: Anonim Şirketler, İkinci Baskı, İstanbul, Yörük Yayınevi.

Tekinalp, Ünal (2015) *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Dördüncü Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.